

[Puhelimen pirinää]

Miesääni:

112, hätäkeskus.

[Musiikkia]

Sonja Konttinen:

Mä ehkä voisin lähettää viestiä enemmänkin lasten ja nuorten vanhemmille sinne kotiin, että kun tulee päättäjäisviikonloppu, et juteltais siellä kotona lasten kanssa siitä, että hei, millasia suunnitelmia on, mitä siihen päättäjäisiltan kuuluu, missä vietetään aikaa, kenen kanssa...

Iiro Nahkamäki:

No totta kai juhlia, juhlia saa ja pitää, pitää hauskaa ystävien kanssa, jos se on suinkin mahdollista, ja muuta, että sitten vaan kun ollaan porukalla, niin pidetään siitä kaverista huolta siellä, ja mikäli tarvitaan apua, niin kutsutaan apua paikalle. Ja ehkä semmoinen hyvä kiteytys tästä olisi se, että harvemmin asiat lähtee huonompaan suuntaan, jos sitä apua pyytää.

Patrick Tiainen:

Tervetuloa Hätäkeskuslaitoksen podcastin pariin. Mä oon Hätäkeskuslaitoksen viestintäasiantuntija Patrick Tiainen, ja tässä jaksossa me keskustellaan nuorten kohtaamasta hädästä. Mikäli meidän podi on uusi, niin kannattaa ottaa kuunteluun meidän aiemmat jaksot, joissa puhutaan muun muassa posttraumatyöstä ja kuullaan nuorten ajatuksia hätänumerosta 112.

Tänään studiossa on kuitenkin vieraana ensihoitaja Iiro Nahkamäki ja Sonja Konttinen sosiaali- ja kriisipäivystyksestä. Iiro, sä toimit ensihoitajana Keski-Suomen pelastuslaitoksella, ja tuot näkyvästi esiin ensihoitajan työtä myös somessa. Kertoisitko lyhyesti itsestäsi ja nurseiiron preesensistä somessa?

Iiro:

Joo, eli työskentelen ensihoitoesihenkilönä siellä operatiivisessa ensihoidon toiminnassa, eli ihan siis ambulanssissa ja aina vuorossa olevien ensihoitajien esihenkilönä, ja tota, tämän lisäksi sit, niinku totesit, niin teen tämmöistä turvallisuusviestintää Instagramissa ammattiprofiilin kautta nurseiiri tai nurseiiri [Naurahdus] -tilillä, ja tarkoitus on totta kai viestiä, mitä se ensihoitotoiminta on, minkälaisia ihmisiä me osataan auttaa ja mitä me ei oikeastaan osata auttaa, että tavallaan... mihin tarkoitukseen meidät on, meidät on luotu, ja toisaalta myöskin luoda kuvaa alasta ja kenties vaikka houkutella tulevaisuuden huipputekijöitä meille töihin.

Patrick:

Vau, tosi mielenkiintoista. Voidaan palata tuohon vielä, mutta haluan tä-, täsmentää, mikäli joku kuulijoista ei tiedä: mitä on ensihoito?

Iiro:

Ensihoito on tämmöistä sairaalan ulkopuolella tapahtuvaa, öö, akuutisti sairastuneen ihmisen hoitoa, eli erilaiset sairastumiset, vammautumiset, loukkaantumiset ynnä muut akuutisti tapahtuneet asiat, eli käytännössä voitais puhua, hyvin yksinkertaistaen, tämmöisestä niinku ambulanssi-, ambulanssityöstä, ja ambulansseilla pääasiassa liikutaan ja siellä tulevia hätätilanteita hoidetaan.

liro:

No niin, elikkä ambulanssimies liro, ja [Naurahdus] näinhän ne kansalaiset sen mieltää. Sitten meillä on täällä Sonja. Sä oot meidän toinen vieras, ja edustat ihan keskeistä toimijaa auttamisen ketjussa, sosiaali- ja kriisipäivystystä. Millasille tehtäville teitä hälytetään hätäkeskuksesta, ja millasilla tehtävillä sä ehkä voisit kohdata jopa liron?

Sonja:

No meille sosiaali- ja kriisipäivystykseen välitetään hätäkeskuksesta tehtäviä, missä päivystäjä on sitten arvioinut, että olisi sosiaalihuollon toimenpiteiden tai ihan muun selvittelyn tarvetta. Meidän tehtävät on tosi laaja-alaisia. Ne on usein tällaisia kiireellisen hoidon ja huolenpitotarve, -tarpeen arvioinnin tehtäviä. Ne voi koskea ihan minkä ikäisiä vaan, että on, on nuoria, on työikäisiä, on ikäihmisiä. Jos nyt miettii esimerkiksi, että ensihoidon kanssa yhteisiä tehtäviä, niin niitä voi olla, olla tota... väkivaltatilanteet, niitä voi olla nuorten itsetuhoisuustehtävät, voi olla semmoista kotona pärjäämättömyyttä, missä voidaan kohdata ensihoitoa, ja sit on myös poliisin kanssa paljon yhteisiä tehtäviä.

Ja jos nyt miettii sitä, että millä tavalla me voidaan kohdata fyysisesti, niin ehkä mä voisin sen todeta, et mä ajattelen, että meillä viranomaisilla voi olla vähän erilaisia, niin kun jakautumisen aikatauluja, et usein voi olla tilanteita, että ensihoito on siellä tehtävällä ennen, ja sitten sosiaali- ja kriisipäivystys saattaa jalkautua vasta ensihoidon poistuttua sieltä tehtävältä. Ja näissä tilanteissa voi olla, että me ollaan sitten ensihoidon kanssa yhteydessä vaikka viranomaisverkostoluurilla, Virve-puhelimen välityksellä tai sitten, tai sitten ihan, meinasin sanoa lankapuhelimella, mutta on meillä nyt sentään kännykät käytössä [Naurahdus], että niinku puhelimitse, että tota... meillä on paljon yhteisiä tehtäviä, ja voidaan niinku kohdata ihan siellä kentällä. Erityisesti sit ehkä tällaiset äkilliset niinku onnettomuustilanteet tai esimerkiksi tulipalotehtävät, missä on asuinrakennuksia, niin niissä ollaan usein sit jo samanaikaisesti paikalla, mutta sitten on niitä tilanteita, että voidaan hiukan eriaikaisesti niinku työskennellä siinä.

Patrick:

Joo.

liro:

Kyllä, aika monesti se onkin niin, että tällaiset kriittiset ensitoimenpiteet tulee sitten ensihoidolta, öö, pelastustoimelta tai poliisilta, ja sitten osit-, osittain se semmoinen jälkisanmutustyö ja varsinkin enemmänkin tällaiset, niin kun asian hoitamiseen jatkossa liittyvät asiat, on sitten enemmän teidän, ja ne tosiaan tulee siinä vähän niinku toisessa aallossa sitten hyvin monesti, vaikka alusta asti toki olette tietoisia, mitä tapahtuu.

Sonja:

Juuri näin. Joo.

Patrick:

Itselle jotenkin tuli tosi vahva fläsäri hätäpuhelusta, kun, kun, öö, öö, omainen oli löytänyt, löytänyt läheisensä menehtyneenä, ja, ja tietenkin kansalaisen mielikuva saattaa olla se, että nyt tulee ensihoito ja nyt vielä pystytään tekemään jotakin. Se on aika haastava kohta alkaa puhelimitse avaamaan, että, et sen tiedon perusteella, mikä meillä nyt on tässä, niin, niin tilanne on se, että me välitetään tästä tehtävä poliisille, ja tietenkin sit tietoisuus, joka alkaa kasvaa ilmoittajassa, että hei,

että mun tosi rakas läheinen on menehtynyt. Miten arvokasta siinä kohtaa onkaan tehdä myös se kriisiaputehtävä sosiaalipäivystykselle ja tietää, että tätä kriisiä, jota, joka, joka nyt on kohdannut ilmoittajaa, niin joku lähtee hoitamaan ja tukemaan.

Sonja:

Kyllä, ja me ollaankin nykyään aika usein poliisin kanssa sitten näillä kuolinviestitehtävillä, mikäli poliisi vaan sit meihin päin on yhteydessä, että tota, just näin.

Patrick:

Haluan vie-, vielä sitä mielikuvaa tässä tarkentaa, että jos, öö, puhutaan ensihoidosta, ja kansalaiset mieltää sen vain ikään kuin ambulanssina, sekään ei ole vain, mutta se on aika rajallinen mielikuva, jos kuitenkin pohditaan, et mitä kaikkea ensihoito tänä päivänä on. Vastaavasti sosiaali- ja kriisipäivystyksen saattaa, ainakin mä hätäkeskuspäivystäjänä oon kohdannut sen mielikuvan, että, että se on vaan, että nyt lapset otetaan huostaan. Onko tää tuttu mielikuva?

Sonja:

No on se tuttu mielikuva tai ainakin semmoinen pelko ehkä, mikä siellä ihmisillä voi olla, mutta että sehän on niinku tosi, öö, har-, harvinainen tilanne tavallaan, että se olisi ensitoimenpide, että tulisi kiireellinen sijoitus tai muu, että tota yleensä se tilanne on kuitenkin sellainen, että sitä lähdetään, öö, lasten ja perheitten yksilöiden kanssa selvittämään niinku ihan puhumalla. Ja totta kai on niitä akuuttitilanteita, että esimerkiksi voi olla pieni lapsi ilman, ilman huoltajaa, mutta että tosi iso osa niistä meidän hätäkeskustehtävistä voi olla ihan sellaisia, että se kiireellisyysarvio tehdään meillä ja kontaktoidaan niitä asianosaisia, mutta että se jatkoselvittely siirtyy esimerkiksi sinne virka-aikaiseen sosiaalityöhön, missä sit ihan suunnitelmallisesti näitä ihmisiä kohdataan ja ruvetaan sitä palveluntarvetta niinku arvioimaan ja järjestämään niitä, niitä sosiaalihuollon palveluita.

liro:

Vähän samanhenkinen tilannehan on ensihoidossa, että mehän pyritään siihen akuuttiin alkuvaiheeseen [“Mm.”] käynnistämään se terveydenhuollon avun ketju ja mahdollisesti hoitamaan ihminen riittävän hyvälle tolalle siellä kotonaan tai tarvittaessa vaikka siirtämään sitten sairaalaan, josta se tämmöinen pitkäaikaisempi apu yleensä tulee. Eli ensihoito on nimenomaan näiden akuuttien tilanteiden hoitoa. Se ei tarkoita aina, että mennään sireenit ulvoen ja vilkut päällä tehtäville ja kohteisiin, vaan ne on myös tämmöisiä kiireettömiä tehtäviä, mutta kuitenkin niin kun sinänsä akuutteja, että ne ei voi vuorokausitolkulla vaikka odottaa, joku loukkaantuminen tai, tai akuutti sairastuminen, ja sitten yleensä niinku se pitkäaikainen apu tulee sieltä perusterveyspalveluiden puolelta.

Patrick:

Tulee tosi turvallinen olo, kun te puhutte. Kauhee koppi, mahtavaa. [Naurua]

Sonja:

Hyvä.

Patrick:

Tota, tossa kun puhuitte, niin tietenkin pohdin sitä, että, et sellainen tehtävä, jossa te kohtaatte ja olette siis samalla tehtävällä, niin, niin sehän voi liittyä myös nuoriin. Itse päivystäjänä muistan monta semmoista tilannetta, että siellä on ollut jonkunlaista ehkä pärjäämättömyyttä, tai sitten se

on liittynyt johonkin väkivaltatilanteeseen, alaikäisen päihteiden käyttöön, jos se on ollut oikein voimakasta, vahvaa, ja, ja sitten on tarvittu myös ensihoitoa sitten myrkytystilan vuoksi. Öö, aika usein loppujen lopuksi, niin, niin teiltäkin hälytetään molempien viranomaisia tilanteessa, joka koskee nuorta. Minkälaisissa tilanteissa te olette kohdannut nuoria yhdessä viranomaisina?

liro:

Kyllä ne aika usein tällaisia... Esimerkiksi vaikka myrkytystehtävä on hyvin tyypillinen, missä esimerkiksi alaikäinen ihminen on jonkin lääkeaineen tai esimerkiksi vaikka alkoholin vaikutuksen alaisena, ja siitä on koitunut sitten jotakin ongelmia. Ja tässä on mun mielestä todella olennaista muistaa se, että jos vaikka ensihoitokin tällaiselle tehtävälle menee ensin, niin me ei pyydetä sinne sosiaalitoimia paikalle rangaistukseksi, että se ei ole niinku meidän tällainen ikä-, ikävällä tavalla velvollisuus, vaan me-, meidän pyritään saamaan sille nuorelle se tarkoituksenmukainen apu, ja sen takia pyydetään semmoinen toimivaltainen viranomainen, joka pystyy sitä tilannetta lähteä selvittämään, koska meidän keinot taas sen akuutin myrkytystilanteen ulkopuolella, niin on hyvin vähäiset kuitenkin sitten.

Sonja:

Kyllä, että tässäkin ehkä just se, että, öö, se niinku jatkokoppi tai se jatkotyöyöskentely sen niinku akuutin päihteidenkäytön jälkeen siirtyä sit sinne sosiaali-, sosiaalihuollon puolelle, ja sen vuoksi me sitten ollaan siellä paikalla tapaamassa niitä lapsia ja heidän vanhempiaan, ja keitä muita heidän sitten lähipiiriinsä sit ikinä kuuluukin, ja lähdetään pohtimaan sitä, että miten tästä eteenpäin niinku ruve-, ruvetaan sitä tilannetta edistämään.

Patrick:

Tässä kun kuuntelee teitä, niin huomaa, että, että, että kaksi asiaa nousee esiin: se, että yhteistyössä läheisten tai, tai avun tarvitsijan kanssa, ja sitten, että, että hänen parasta, että mikä on hänen parasta tässä tilanteessa. Et mun mielestä ne on niinku tosi tärkeitä viestejä, koska itse hätälinjalla on niin usein kohdannut sen ajatuksen, että, että ei ehkä uskalleta tehdä hätäilmoitusta, koska just ajatellaan, että se ei ikään kun olisi avun ensimmäinen lenkki sit se hätäilmoitus, vaan, vaan se joku rangaistuksen ketju, joka aktivoidaan. Mutta tuo, tuo ajatus, että, että te etsitte sen avuntarvitsijan parasta, niin te ootte jotenkin todella lohdullinen ja vahva.

liro:

Kyllä, e-, ehdottomasti. Ja siis vaikka meillä on hyvin erilaisia tulokulmia näihin tilanteisiin, kukin omasta professiosta, mutta sitten kuitenkin niinku meidän yhteinen tavoitehan on aina sama, että se varmaan jokaista tällaista, tän-, tämääntyylisten töiden tekijää ja ammattilaista yhdistää, se kuitenkin jonkinlainen halu auttaa ja niinku ikään kuin [Naurahdus] parantaa yhteisön tilannetta tai jotenkin muuten, tai sen yksilön tilannetta.

Sonja:

Kyllä.

[Puhelimen pirinää]

Miesääni:

112, hätäkeskus.

Patrick:

No nythän me lähestytään sitten päättäjäisiä, ja sehän on yksi vuoden kiireisimmistä ja vilkkaimmista ajankohdista sekä kentällä toimiville viranomaisille että täällä hätäkeskuksessa. Linjat, linjat on, on kuumana, on monenlaista ehkä kokoontumista puistoissa, saattaa olla pientä riitaantumista, otetaan vähän mittaa, on häiriökäyttäytymistä, pahoinpitelyjä... sit sitä mitä pidemmälle yö menee, niin sen päihtymystilan aiheuttamaa pärjäämättömyyttä, vammoja, kaatumisia, ja... mitä kaikki tämä, minkälaisia ajatuksia se herättää teissä?

liro:

Mun mielestä hyvä on muistaa, että suurin osa nuorisosta juhlii täysin asiallisesti ja niinku oikein kelpo-, hyvinkin kelpoisella tavalla, että, että meillehän näyttäytyy ainoastaan ne ikävät, ikävät teemat sieltä, ja sitä ei voida yleistää koko porukkaan missään tapauksessa. Ja ainahan me pyritään ratkaisemaan se tilanne niin, että ajatellaan, että kuka, mik-, tämä on tämmöinen uniikki ihminen tässä tämmöiseen tilanteeseen joutuneena, että me ei pyritä hoitamaan ilmiöitä, vaan hoidetaan nimenomaan niitä yksilöitä ja ihmisiä, mietitään aina kullekin soveltuvien ratkaisujen siinä tilanteessa niillä resursseilla, mitä meillä on tarjota.

Sonja:

Mm, kyllä, että varmasti vaikka jokainen viranomainen täntyyppisenä päivänä, kun menee töihin, niin osaa varmaan odottaa, että niitä hätäkeskustehtäviä on enemmän ja saattaa olla kiire. Mutta voisi ajatella, että se on tietyllä tavalla sitten myös se, se positiivinen puoli, että uskalletaan soittaa sinne hätänumeroon, että sitä kautta sitten pyydetään apua. Että varsinkin jos nyt mietitään nuoria, että puhutaan koulunpäättäjäisviikonlopusta esimerkiksi, niin, niin, että jos on semmoinen tilanne, että on huolta vaikka, että kaveri on päihtynyt tai muuta, niin se että soitetaan sinne hätäkeskukseen, niin on hyvä asia, että se on kuitenkin sitten se hätäkeskuspäivystäjä, ketä arvioi, että tehdäänkö siitä hätäkeskustehtävää, että tavallaan sen nuoren ei tarvitse kantaa huolta siitä, että hei, että uskallanko mä soittaa, että tukinko mä linjaa, tai että mitä tästä seuraa, että kyllä se on sitten se päivystäjä ketä sen hätäkeskustehtävän tekee, mikäli se on tarpeen, ja siitä sitten jatkaa viranomaiset, arvioi niitä, että miten tilanteessa edetään, että mä haluaisin sanoa sillä tavalla, että huoli pois siitä, siitä murehtimisesta ehkä, että uskallanko soittaa.

liro:

Yleensä näin, että jos pohtii, että onkohan tämä semmoinen asia, että mistä pitäisi soittaa, niin yleensä silloin kannattaa kyllä soittaa, ja ikään kuin sit se ammattilainen kyllä kertoo, että no tämä asia hoituu ihan itsestään, tai jotenkin ohjeistamalla muuten.

Sonja:

Kyllä.

liro:

Ja sitten ehkä toisaalta se vähän sitä vastuutakin vieret-, vierittää, että oli sit-, oli sitten... ihminen kohtaa kaverin päihtymystilan tai skuuttikolarin tai kemikaalionnettomuuden tai peurakolarin, niin...

Sonja:

Mm.

liro:

...siitä se päivystäjä tekee sen arvion sitten. Eli itse ei tarvitse tietää edes näitä, että miten näissä tilanteissa välttämättä pitäisi toimia, vaan sieltä saa hyvän avun, ja toki ei haittaa, jos on vähän ensiaputietämystä tai jotain muuta, mutta, mutta tota niin hätäkeskuksesta kuitenkin se avun sitten saa hyvinkin tehokkaasti.

Patrick:

Joo, ja tohon ehkä hyvä on lisätä se, että, että aika moni muistaa sen ehkä jostain ala-asteelta, että jos on käyty läpi vaikka hätänumeron oikeaa käyttöä, niin, niin siellä on pitkä lista, että sano nämä ja tässä järjestyksessä, osoite ja nimi ja mitä on tapahtunut, missä ja, ja näin poispäin, ja ne on tärkeitä tietenkin semmoisia niinku mielikuvan rakentajia, et no mitä hätäpuhelun aikana tapahtuu, mutta sitä ei tarvitsisi pelätä, että kun mä soitan, niin mun täytyy tietää.

Ja otetaan nyt vaikka se kemikaalionnettomuus, niin tavan kansalaisella ei, ei ole sitä tietoa, että mikä tässä on merkitsevää vaikka viranomaiselle, mutta itse asiassa sama koskee ihan niitä arjen tilanteita. Ei tarvitse jännittää, siellä on päivystäjät käynyt koulutuksen just sitä varten, että kun se puhelu tulee, niin koskee se mitä tilannetta, tapahtumaa, tapaturmaa vaan, niin se arvio tehdään, ja tarvittaessa välitetään sitten tehtävä eteenpäin. Todella tärkeä pointti. No mutta, entäs te, onko teillä joku semmoinen viesti tai toive nyt erityisesti päättäjäisiin liittyen?

Sonja:

Mä ehkä voisin lähettää viestiä enemmänkin lasten ja nuorten vanhemmille sinne kotiin, että kun tulee päättäjäisviikonloppu, että juteltaisiin siellä kotona lasten kanssa siitä, että hei millaisia suunnitelmia on, mitä siihen päättäjäisiltään kuuluu, missä vietetään aikaa, kenen kanssa, ja tietty ehkä yleisestikin olisi tietysti hyvä, että vanhemmilla olisi vähän tietoa, että ketä lapsen kaverit on. Mahdollisuuksien mukaan voitaisiin jutella ihan kavereitten vanhempienkin kanssa vähän niistä suunnitelmista. Pohditaan sitä, että mitkä ne kotiintuloajat on tai meneekö jonkun kaverin luokse yöksi, tai miten se kotiin siirtyminen tapahtuu, että pääseekö vanhemmat hakemaan tai muuta, että tehtäis sen lapsen kanssa vähän sellaista suunnitelmaa siitä illasta ja osoitetaan sillä tavalla myös lapselle, että se vapaa-ajan vietto ja se turvallisuus on tärkeä asia, ja siitä kannetaan niinku kotona huolta.

Patrick:

Joo.

liro:

Mä sanoisin, että pitää muistaa, että juhliminen ei ole kielletty ja on, on hyvinkin tärkeää. Oli se sitten hyvä koulumenestys tai vaikka se, että sai koulun hoidettua, niin totta kai juhlia, juhlia saa ja pitää pitää hauskaa ystävien kanssa, jos suinkin mahdollista ja muuta, että sitten vaan, kun ollaan porukalla, niin pidetään siitä kaverista huolta siellä, ja mikäli tarvitaan apua, niin kutsutaan apua paikalle. Ja ehkä semmoinen hyvä kiteytys tästä olisi se, että harvemmin asiat lähtee huonompaan suuntaan, jos sitä apua pyytää.

Patrick:

Tosi hyvä kiteytys, ja, ja tykkään teidän asenteesta, koska... ja jotenkin tulokulmasta, koska helposti ehkä se oma kokemus viranomaisviestinnästä on saattanut olla, että siellä kiteytyy tai korostuu semmonen, että ei tai älä. Ja kuitenkin me tiedetään, että no vaikka nyt päättäjäiset, niin sehän on luonnollista, että halutaan, ja se on hieno asia, että juhlistetaan, mutta se, että sen voi tehdä turvallisesti ja fiksusti ja tommoisen suunnitelman kanssa, niin sehän tuo siihen semmoista turvaa,

että sitten tiedetään... meillä on joku ajatus siitä, miten ilta etenee. Jos mä jonkun toiveen sinne lisään vielä, niin se on se, että, et jos tuntemattomasta numerosta tulee puhelu, niin siihen kannattaa vastata, on se sitten sen, vaikka lapsen, oma puhelin tai vanhempien puhelin, niin, niin se kannattaa pitää mielessä, että, että viranomaiselta tuleva puhelu, niin usein se on numero, jota ei tunne, tai, tai sitten se on kokonaan tuntematon.

Sonja:

Kyllä, ja että pidetään sitten puhelimet sillä tavalla, että äänet on päällä, että jos nuoretkin laittaa viestiä tai muuta, niin sitten siihen havahtuu.

Patrick:

Joo. Moni kantaa kuitenkin huolta nuorista. Se näkyy aika paljon sekä mediassa että sitten turvallisuusviranomaisten viestinnässä. Öö, ehkä semmoinen turvattomuuden kokemus tai mielenterveydelliset haasteet niinkun korostuu niissä viesteissä ja siinä on huolesta. Nää ilmiöt kuuluu myös meillä hätälinjalla, ja mä ajattelen, että hätälinja on tietyllä tavalla semmoinen näköalapaikka siihen, mitä yhteiskunnassa tapahtuu, koska vastaamalla siihen, niin, niin vaikka et sä tietäisi muuten mitä tapahtuu, niin tiedät kyllä kuuntelemalla, että onko meillä sähköpulaa vai onko inflaatiota, onko koronaa, onko joku influenssa, jossain leviää vatsatauti, sen kuulee, vuodenajan ja vuorokauden ajan ja hädän. Mutta kuitenkin sitten nää ilmiöt, niin, niin ne näyttäytyy eri tavalla sen yksilön arjessa. Kun te menette sinne tehtävälle, jossa ehkä korostuu tällöinen joku paha olo, pärjäämättömyys, niin ettehan te kuitenkaan kohtaa ilmiöitä, ihan niinku liro sanoi, että, että te kohtaatte sen yksilön. Miten?

liro:

Niin, sitä se ammattitaito varmasti onkin ja näähän ei ole... tai sanotaan, että harvemmin ne on yksinkertaisia asioita. Yleensä ne on hyvin monisyisiä, jopa pitkäaikaisia ongelmia, mitä tälleen ulkopuolelta aika lyhyellä kontaktilla voi olla vaikea ymmärtääkään kauhean syvällisesti, ja sitten me katsotaankin sitä, että mitä me tähän pystytään omasta osaamisesta ja meidän niinku toimivaltuuksilla tuomaan lisää, ja se on nimenomaan sitä ammattitaitoa, että löydetään ne yhteiset keinot, miten siitä tilanteesta jatketaan eteenpäin. Ja ehkä se on alussa vähän baby steps, että [Naurahdus] askel kerrallaan edetään. Mutta kyllä tässä niinku vahvasti korostuu se yhteistyö erilaisten toimijoiden välillä, että oli ne sitten viranomaistoimijoita tai kolmannen sektorin toimijoita, niin sitä kautta pyritään löytämään se ratkaisu, ja kukin tuo siihen, niin siihen oman ma-, mausteensa mukaan sitten, ja oman osaamisensa kautta.

Sonja:

Kyllä, ja tietty kun lähdetään jalkautumaan, niin oikein mikään ei ole sillä tavalla mustavalkoista, että tota, kun sinne lähtee, että ei voi itse ajatella työntekijänä, että a plus b on aina c, vaan siellä on nimenomaan siellä yksilö, ketä mennään tapaamaan ja miettimään sitten sen kautta, että mikä on tässä tilanteessa se oikea, oikea ratkaisu. Ja tota tietenkin siis mä ajattelen, että niinku ilmiöitä, ilmiöistä on hyvä puhua, ja niistä huolenaiheista pitää puhua siinä mielessä, että sitten yhteiskunnallisesti voidaan niihin miettiä niitä ratkaisuja. Mutta sitten työntekijänä tietty se on tärkeä muistaa, kun lähtee sinne niinku tehtävälle, että, et tää on tosiaan niinku yksilö, ketä lähtee kohtaamaan, ja se on varmaan semmoinen, mitä niinku jokaisen työntekijänki täytyy aina itsekseen myös välillä niinku muistuttaa itseään, että miten niihin tehtäviin lähtee, ja luo nuorelle myös sellaisen keskusteluyhteyden ehkä, että onhan se myös jännittävä tilanne sille lapselle, että se saattaa olla niin kun jännittävä tilanne ylipäättään, että mi-, missä hän on, ja sitten tulee tuntematon

viranomainen, kenen kanssa pitäisi pystyä avoimesti ja rehellisesti keskustelemaan. Niin tota, se on tärkeää, että pyrkisi luomaan jonkun näköisen turvallisen niinku vuorovaikutuksen sen nuoren kanssa.

Iiro:

Totta kai tuosta ilmiöistä, niitten teemoittaminen, sehän on niinku meidän viestinnällinen ratkaisu helposti, että vähän kahta tasoa tässä pelataan ikään kuin, että jos mietitään, minkälaisista turvallisuusviestintää tarvitaan, niin totta kai me katsotaan sen mukaan, että minkälaisia teemoja meillä nousee, mutta nimenomaan mitä sanoit siitä, että siellä se työntekijä itse kun kohtaa sen, niin pitää totta kai erottaa sitten se yksilö, yksilö aina siitä tilanteesta. Ja toisaalta se on ehkä meille ammattilaisille tällainen suojakeino myöskin vähän tyypistää niitä kokonais-, monimutkaisia kompleksisia kokonaisuuksia, jotta sitä työtä jaksaa paremmin, mutta se pitää aina siinä hetkessä, kun sen ihmisen kanssa ollaan, niin pystyä niinku rationaalisesti soveltamaan siihen kulloiseenkin tilanteeseen.

Sonja:

Kyllä.

Patrick:

Valtava ammattitaito, ja jotenkin siis tulee niin hyvä olo, kun kuuntelee sitä, mitä te kannatte ja, ja miten te näette ne tilanteet, ja, ja joskus palautuu mieleen niitä semmoisia tilanteita, kun on ollut päivystäjänä, ja olet vastaanottanut sen hätäpuhelun, ja sieltä jotenkin alkaa semmonen valtava vyyhti, että on vaikka niinku, vaikka mitä kroonistunutta hätää, ja, ja se tilanne on ehtinyt niinku edetä todella ikäväksi, ja sit sä alat niinku pikkuhiljaa jotenkin purkamaan sitä auki, että no mikä on se kaikista keskeisin apu, mitä sä nyt kaipaavat juuri tällä hetkellä. Ja sitten voi olla, että siitä tulee esimerkiksi sosiaali- ja kriisipäivystykselle tehtävä, tai sitten jos se on joku akuutti terveydellinen vaiva, niin tehdään ensihoidollista tehtävää, ja mikä vaan se on, niin, niin mulla on kyllä täysi luotto päivystäjänä, et sitten kun mä hälytän teidät, niin mä tiedän, että, että joku ottaa kopin, että ihminen saa apua. Ja se on hirmu merkittävä tekijä oman niinku työssä jaksamisen kannalta, että kun sä kohtaat vuorossa, tulee joku 120 hätäpuhelua, ja siellä on vaikka mitä, monenlaista kriisiä ja hätää, niin sä tiedät, että nää ihmiset oikeasti saa apua. Herää kyllä valtava kunnioitus sitä kohtaan, mitä te teette.

[Puhelimen pirinää]

Miesääni:

112, hätäkeskus.

Patrick:

Jos nyt linjoilla on joku nuori, joka kuuntelee tätä, öö, niin mä jotenkin toivoisin, että me voitaisiin välittää sama kokemus hänelle, jos siellä on joku, joka ehkä kuuntelee, että no mistä mä voisin saada apua. Nää asiat mitä ollaan mainittu, ne on ajankohtaisia. Mitä neuvoja te antaisitte?

Sonja:

Ehkä tietysti sosiaalityöntekijänä toivoo myös, että siinä lapsen ihan lähipiirissä olisi sellaisia aikuisia, kenelle hän kokisi, että voi niistä asioista puhua, ja jotka sitten osaisi ohjata ja neuvoa tavallaan sen avun piiriin. Öö, ja tietysti nyt kun puhutaan, että on, on koulujen päättäjaisviikonloppu, niin se tarkoittaa sitä, että tulee kesälomat, ja monille nuorille ja lapsille esimerkiksi koulussa opettajat tai

kouluterveydenhuolto voisi olla semmoinen luonnollinen niin kun kontakti, öö, mitä ei nyt kesän aikana ole, niin mä ajattelen, että, että tota, nuorten on hyvä kuitenkin tietää se, että apua on saatavilla. On älyttömästi niinku kolmannen sektorin toimijoita, esimerkiksi SPR:n Nuorten turvatalo, MLL:n toimijoita... mutta että näitä voi olla vaikea myös hahmottaa, niin mä ajattelen, että siinä mielessä nuori ei ole koskaan väärässä, mikäli hän esimerkiksi soittaa sosiaali- ja kriisipäivystykseen, on yhteydessä sosiaalitoimeen, että meiltä, meiltä pystytään aina alueellisesti neuvomaan, ohjaamaan, käymään sitä tilannetta lapsen ja nuoren kanssa läpi, läpi, että mi-, mistä on kyse.

Ja tota, tietenkin on myös sit, jos mietitään sosiaalihuollon puolta, niin mahdollisuus myös nuoren itse olla niin kun tämmöisellä nettilomakkeella yhteydessä, laatia lastensuojeluilmoitusta tai yhteydenottoa esimerkiksi oman huoltajan kanssa, että, että, näitä, näitä reittejä on. Ja on tärkeitä, että, että niistä nuorille puhutaan ja, ja kannustetaan siihen, että uskalletaan olla yhteydessä, jos joku mieltä painaa.

liro:

Se palveluve-, palveluverkko saattaa olla vähän sekava. Se on toisinaan niinku meille ammattilaisillekin aika, vähän sekava...

Sonja:

Kyllä.

liro:

...että mistä saadaan apua. Totta kai tähän vaikuttaa yhteiskunnalliset resurssit, poliittinen päätöksenteko ynnä muut asiat, mitkä sitten sitä käytäntöä luo, luo sinne, ja tota, ei ole suinkaan tavatonta, että ensihoitoonkin meille tulee tehtävä, oli oikeastaan tehtäväluokka mikä hyvänsä, ja sitten kun sitä ruvetaan puimaan, että nyt kuulostaa vähän kummalliselta tämä, että mikäs tässä nyt niinku on taustalla, että miksi tämä ihminen tällä tavalla oireilee, tai vaikka että se ihminen on hyvin vihainen meille, kun me mennään sinne jo lähtökohtaisesti, ja ihmetellään, että mehän ei edes tunneta häntä, että miksi hän on niin kamalan vihamielinen meitä kohtaan, ja yleensä sitten se kuitenkin selviää niin, että hän on enemmänkin vihainen järjestelmälle tai sille niinku monimutkaiselle tilanteelle, mitä ei ehkä ole osannut sanoittaa välttämättä oikein tai hän ei ole saanut tarkoituksenmukaista apua, ja sitä nyt ei paljoa sellainen sekavuus palveluverkossa varmasti auta.

Mutta sit lähdetään perkaamaan sitä, ja monesti se on vaikka, että rintakiputehtävä saattaakin muuttua, että kyse olikin tämmöisestä henkisestä ahdistuksesta, minkä vaan ihminen kokee sitten hyvin fyysisenä, ja totta kai sitten me muutetaan vähän toimintaamme sen suhteen, että mikä se olisikaan tähän parempi apu, apu sitten, ynnä muuta. Mutta tää on tietenkin sitä meidän ammattityötä myöskin, että totta kai se on myös palveluohjausta jollain tavalla, että yritetään löytää se, että missä tällä kertaa on todella kyse.

Sonja:

Kyllä, että tosiaan niinku meille sosiaali- ja kriisipäivystykseenkin nuori voi ihan soittaa itse ja saada sieltä ohjausta ja neuvontaa. Ja tuli tietysti nyt myös mieleen se, että mikäli on nuoria linjoilla, keillä on jo sosiaalityön asiakkuutta tai muuta, niin on tärkeitä, että esimerkiksi sen oman sosiaalityöntekijän numeron voisi vaikka tallentaa puhelimeen ja sitä kautta sitten olla yhteydessä, jos jotakin mielen päällä on.

Patrick:

Musta toi oli tosi tärkeä viesti tuo myös, mitä liro sanoi, että jos nyt vaikka se tilanne on, on lähtenyt liikkeelle rintakiputehtävänä, ja siellä ei sitten ole todettavissa mitään sydänlihaksen hapenpuutteeseen viittaavaa, niin se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että se ihminen ei olisi kaivannut apua.

liro:

Ei missään tapauksessa, ei voida sanoa, että se oli turha tehtävä tai mitään tällaista, että kyllähän aina kun ihminen 112 soittaa, niin lähtökohtaisesti se soittaa hätäänsä, ja sitten, että onko se lääketieteellisesti hätätilanne, niin se on eri asia, mutta sitähan ei sen [Naurahdus] maallikkoihmisen tarvitse itse ratkaista, vaan sitä varten on ammattilaiset, jotka pohtii asiaa sitten.

Sonja:

Kyllä.

Patrick:

Palveluverkon osalta mä pohdin 112 Suomi -sovellusta, ja, ja semmoinen vinkki, että se kannattaa kyllä ladata, että jos tuntuu, että mihin, mistä mä nyt löytäisin jotain apua, niin siellä kuitenkin niistä palveluista löytyy vaikka MLL:n lasten ja nuorten tukipuhelin, löytyy Mieli ry:n kriisipuhelinta, että se on yksi hyvä keino päästä hiukan eteenpäin, et no, mä itse olen mieltänyt sen jotenkin ehkä niinku aikuisten Sudenpentujen käsikirjaksi, koska sieltä löytyy vaikka offline-ohjeita hätätilanteeseen merellä, että miten teet jonkun hätäankkuroinnin tai miten poistut palavasta aluksesta, et niinku mahtavaa, että tämmöistä on koottu yhteen paikkaan, mutta siellä on myös nuorille, öö, tilanteita tämmöiseen niinku hätään tai kokemukseen, että mä en tiedä, miten mun kuuluu toimia. Ja tietenkin sen jälkeen on vielä pakko sanoa se, että aina hätätilanteessa sit 112, sinne kannattaa soittaa.

liro:

Ja hyvä muistaa, että näissä eril-, ihmiset on niin valtavan erilaisia tietenkin luonnollisesti, niin ne hätätilanteetkin on hyvin erilaisia tai ne mielenterveyden tilanteet, ei voida typistää täysin kategorioihin automaattisesti, eli sen puolesta niitä semmoisia valmiita ratkaisuita välttämättä ei löydy, ja totta kai sitten jossain kohtaa on tavot-, tarkoituksenmukaista, että ihmiselle löydetään ne niin kun omat selviytymismallit, toimintamallit näihin hankaliin tilanteisiin, ja se totta kai olisikin hyvä, että jossain vaiheessa semmoinen saavutetaan, mutta silloin kun palveluihin ensimmäistä kertaa päätyy, niin todennäköisesti ei vielä tiedä, että mikä se paras apu hänelle on, niin semmoisenkin löytäminen on sitten valtavan arvokasta, koska sitten niiden tilanteiden kanssa ja haasteiden kanssa voi elää vähän paremmin, kun tietää, että tällä tavalla asiaa tullaan helpottamaan jatkossa.

Sonja:

Kyllä.

Patrick:

Mainitsitte tuossa jossain kohtaa, että ei ole semmoista ehkä niinku tyyppihätätilannetta, että ne on kaikki erilaisia. Tässä on myös meillä semmoinen haaste, mihin mä huomaan, että me ollaan törmätty erityisesti nyt ehkä nuorten kanssa, että hätätilanteita ei aina tunnisteta. Ja mun oma tämmöinen empiirinen tutkimus [Naurahdus] nyt osoittaa siihen suuntaan, että yksi selittävä tekijä on, että meidän ehkä kuvaamat onnettomuustilanteet ja hätätilanteet, ne on nimenomaan

tapaturmia, onnettomuuksia, tällöisiä niin kun jotenkin, niin kun jollekin muulle tapahtuvia. Me tullaan vaan paikalle. Mutta sitten kun me ollaankin niissä kotibileissä, ja joku kaveri on ehkä käyttänyt liikaa jotain päihdyttävää, eikä pärjää itsestään, tai jollain on mukana puukko julkisella paikalla, alkaa käyttäytyä uhkaavasti, sitä ei tunnustetakaan, tai että joku nuori, on semmoinen haaste, joku kiipeää Pendolinon katolle, se on niinku niin erilainen se, se tilanne, että sitä ei osata ehkä yhdistää, että ai niin, nyt pitäisi soittaa 112.

Sonja:

Kyllä, joo, ja itse ainakin muistan, kun oon itse ollut nuori, niin jotenkin on kommunikoitu niin, että ei sinne voi soittaa, että älä soita, että vaan silloin, kun on niinku tosi hätä, ja sitten on sillai, että mikä se hätä niinku on. Silloin niinku ei osaa ehkä ajatella, että milloin voi soittaa, että, että tota, tosiaan varmaan tommoista, tontyyppistä niinku haastetta on sen hätänumeron kanssa nuorilla.

liro:

Mulla on vähän sama kokemus, että mä oon varmaan silloin, kun oon itse tullut alalle, niin vasta oppinut sen, että sinnehän voi soittaa niinku epävarmassa tilanteessa,...

Sonja:

Kyllä, joo.

liro:

...että sitä ennen, jos olen soittanut, niin mulla on melkein pitänyt olla [Naurahdus] selvä ajatus siitä, että tää on ihan varmasti vaikka rattijuoppo tai [Naurahdus] joku, joku muu sitten, että...

Sonja:

Kyllä.

liro:

[Naurahdus] Just näin, joo.

Sonja:

Joskus vahinkosoitto on tullut 112:een, kun on ollut nuori, ja mä pelkäsin kauan, että mulle tulee sakot siitä. [Naurahdus]

liro:

Joo, tunnistan.

Sonja:

Joo.

liro:

En muista, että oonko itse soittanut, mutta tota, on vastaava niinku kokemus ollut,...

Sonja:

Joo.

liro:

...että sieltä tulee sitten poliisit koputteleen ovelle, että taskupuhelu.

Sonja:

Kyllä.

Patrick:

Tää onkin tärkeä kohta sanoa, että, et vaikka meillä on myös haastetta sen kanssa, että ehkä semmoinen joku uusavuttomuus näkyy, että pyydetään vaikka jotain ohjeita perunan keittämiseen [“Mm.”] tai milloin päättyy sähkökatko, niin silloin kun me viestitään siitä, että nää ei kuulu hätälinjalle, niin se ei tarkoita sitä, että kun se nuori siellä on ahdistunut ja pohtii ja on yksin,...

Sonja:

Kyllä.

Patrick:

...etteikö silloin tulisi soittaa.

Iiro:

Just näin.

Sonja:

Juuri näin.

Patrick:

Se on tärkeä, tärkeä viesti. Toinen asia, mikä ehkä on nostanut jollain tavalla sitä kynnystä erityisesti nuorilla nyt hätänumeroon soittamiseen, niin liittyy tämmöiseen niinku sosiaaliseen aspektiin. Itse he niinku sanottaa sen, että he pelkää sitä vasikoimista, eli että mitä jos mä soitan jolle kaverille, vaikka nyt lähti päihtyneenä rattiin, tai joka on, on tota niin, niin juonut itsensä pärjäämättömään kuntoon ja ei, ei niinku omin avuin kyllä enää ehkä, ehkä aikuisenkaan seurassa pärjää. Mitä te ajattelette tämmöisestä pelosta, että ei uskalleta soittaa hätänumeroon? Onko se ylipäättään tuttu teille ja miten siihen voisi vastata?

Kyllä tuommoista kohdataan aika paljon, tommoista pelkoa, ja ollaan, ollaan totta kai tietoisia tästä ilmiöstä, mutta ehkä pelko on jokseenkin turha kuitenkin.

Sonja:

Kyllä.

Iiro:

Tai on hyvinkin turha, että kyllä me mennään auttamaan, auttamaan kuitenkin sinne, ja pyrkimyshän on aina saada se tilanne parannettua jollekin tolalle, että sinänsä sitä ei... tietenkin helppo täältä sanoa, että ei kannattaisi pelätä tai muuta.

Sonja:

Kyllä, joo, ja ehkä itse tunnistan myös sen, että pelätään niitä lastensuojeluilmoitusten kirjaamisia. Esimerkiksi kun puhutaan päättäjäisviikonlopusta ja siitä, että, että on sitä päihteiden käyttöä, niin nuoret ja jopa vanhemmatkin voi olla vähän ihmeissään esimerkiksi siitä, että sitten kirjataan niitä

lastensuojeluilmoituksia, ja haluankin niinku todeta sen, että se ilmoitus sinällään ei niinku tarkoita, että jotakin olisi vakavaa lastensuojelullista huolta välttämättä siinä, vaan että meillä on ilmoitusvelvollisia viranomaisia paljon. Ja tietysti sitten, jos olisi semmoinen tilanne, että olisi toistuvasti runsaita, runsasta alkoholinkäyttöä ja siitä, siitä kirjattuja ilmoituksia, niin silloin se niinku osoittaisi vanhemmille sitä lapsen tilannetta ja lastensuojelun työntekijälle, mutta että niinku tuommoisista yksittäisistä ilmoituksista ei, ei niinku kannata hermostua tai olla sillä tavalla huolissaan, että niitä selvitetään aina, aina tarvittavassa laajuudessa.

Iiro:

Ja samalla tavalla, että mikäli ihminen hakeutuu mielenterveysasioista vaikka hoitoon, sehän koetaan helposti hyvin stigmatisoivana. Mutta se, että on hakenut apua ongelmiinsa, niin ei se kyllä vaikeuta yhtään mitään avun saannissa.

Sonja:

Kyllä.

Patrick:

Tässä kun teitä on kuunnellut, niin, niin pohdin sitä, että, että tulee edelleen se, se luottavainen olo vahvistuu, ja mä pohdinkin, että onko teillä vielä jotakin sellaista, mitä te haluaisitte tässä kohtaa sanoa? Joku viesti tän podcastin kuuntelijoille kaiken sen jälkeen, mitä te olette jo kertonut? Jos haluatte, niin nyt on se hetki.

Sonja:

No tosiaan haluan rohkaista nuoria siihen, että jos on se tilanne, että mietityttää, että pitääkö pyytää apua, niin silloin saa aina soittaa. Saa soittaa hätäkeskukseen, saa soittaa sosiaalipäivystykseen. Ja tietty ehkä kevennyksenä myös sitten se, että nyt kun on päättäjäisviikonloppu, niin, niinku tää on suuri, suuri homma, tulee hauska kesäloma toivottavasti monille lapsille, ja, ja sitä saa ja pitää, pitää tosiaan juhlistaa.

Iiro:

Hyvin samat terveiset, että juhlitaan, juhlitaan fiksusti, jos juhla-, juhlat kiinnostaa, ja myös muut viettotavat on ihan ok tietenkin. Ja sitten toki, jos siellä ollaan juhlimassa jossakin, ja siellä on vaikka poliisi tai ensihoito, tai miksei joku muukin toimija jalkautunut ja siinä niinku seuraamassa tilannetta, niin saa myös mennä ihan juttelemaan, ja meitä saa aina moikata [Naurahdus] ja muuta, että tota mielellään myös tämmöisessä tilaisuudessa keskustellaan. Me kyllä kerrotaan, jos meillä on jotakin semmoista, että nyt ei voida teidän kanssa hetki siinä jutustella, mutta mielellään myös keskustellaan nuorien kanssa mielen päällä olevista asioista.

[Musiikkia]

Patrick:

Sonja ja Iiro, kiitos, että te pääsitte paikalle. Ihan mahtavaa keskustelua. Ja kiitos myös meidän kuuntelijoille. Mä oon tosiaan Patrick Tiainen, ja tää oli Hätäkeskuslaitoksen 112 Hätäkeskus - podcast.

[Musiikkia]